

'Ο Πολυδάμας συμβουλεύει τὸν "Ἐκτορα νὰ κατεβοῦν οἱ Τρῶες ἀπὸ τ' ἄματά τους καὶ νὰ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον τῶν Ἀχαιῶν. (Ἔργον τοῦ Φλάμιου).

ΕΚΛΕΚΤΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ FRÉDERIC SOULIÉ

Η ΚΑΝΤΗΛΑ ΤΟΥ ΣΑΙΝ-ΖΥΣΤ

Στὴ μέση τῆς ἐκκλησίας τοῦ Σαιν Ζύστ, ποὺ βρίσκεται κοντὰ στὸν τάφο τοῦ Φιλίππου τοῦ Τολμηροῦ, στὴ Ναρμπόν, ἔκαψε ὡς τὸ 1734 μὴ θανατώσιμα ἀσπόμενα καντήλια. Τὸ λάδι τῆς ἦταν διαλεχτὸ καὶ ἕνας νεαρὸς ἀβάξ φρόντιζε γιὰ τὸ γυάλισμα καὶ τὴν καθαριότητά της.

Τὴν καντήλα αὐτὴ τὴν ἔλεγαν ἐκείνο τὸ χρόνον καὶ ἡ ἐκκλησία τὴν ἀντικατέστησε μὲ μὴ λαμπάδα ποὺ ἀναβε ἑξακολουθητικὰ ὡς τὸ 1750. Τὸ ἱστορικὸ τῆς πολιτικῆς αὐτῆς καντήλας θὰ σὰς τὸ διηγηθῶ, ἔπος μέρους νὰ τὸ ἑξακριβώσω θετικά :

Στὴς 12 Φεβρουαρίου τοῦ 1347, κατὰ τὰ μεσάνυχτα, ἕνας νεαρὸς ἱππότης, μόλις 19 χρόνων, μὲ τέσσερες λογχοφόρους καβαλλάρηδες, σταμάτησε μπροστὰ στὴν πόρτα τοῦ Λουιβαρδῦ ἐμπόρου, Λουιλιάνο Μαργρέζα, ποὺ ἦταν ἐγκατεστημένος στὴ Ναρμπόν καὶ χτύπησε δυνατὰ.

Ξελεύθεισαν ἀμέσως ἀπὸ μέσα καὶ ὁ ἱππότης μὲ τοὺς ἄνδρας τοῦ μπῆκε σὲ μὴ σάλα, ποὺ φοιτῶσαν ἀμυδρά. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἀνοίξε ἦταν ἕνα γεροντάκι. Κύνταξε μὲ βλέμμα ἀνήσυχου ἕνα-ἕνα τοὺς μεσόνυχτιους ἐπισκέπτας καὶ τοὺς ρώτησε τί θέλουν. Τὴ στιγμὴ αὐτῆ θυωσ. ἕνα μισόγυινο χοροῖτο ὄρμησε μέσα στὴ σάλα, οἰχτήκε στὸ λαμπὸ τοῦ νεαροῦ ἱππότη καὶ φώναξε μὲ τρελλὴ χαρὰ :

— Ἥρθες λοιπόν, Τσόες μου; Ἄχ! σὲ περιμένα καὶ κατόλαβα ἀπὸ μακριὰ τὸν καλπισμὸ τοῦ ἀλόγου σου.

Μόλις θυωσ πρόφερε τὰ λόγια αὐτὰ, ἀποθοχώρησε μὲ φρίκη, γιὰτὶ ὁ λαμπερὸς ἀποαλένιος θύρακας τοῦ ἱππότη εἶχε παρῶσει τὸ νεανικὸ καὶ θεσμὸ στήθος της. Κύνταξε τότε πὸ προσεχικὰ τὸ νεὸ καὶ οἰχτήκε σ' ἕνα μῦθο στενὸ κάθισμα, λέγοντας σαστισμένη :

— Ἄχ! δὲν εἶν' ὁ Τσόες μου!

— Ὅχι, ἀποχρῆθηκε ὁ ἱππότης, δὲν εἶμ' ὁ Τσόες ντὲ Κορντοῦ, ὁ ὄραϊος προαμιατεντῆς καὶ δὲν φέρνω πολὺτιμα δῶρα στὴν ἀρραβωνιαστικὰ μου τὴ Ντάννα Μαργρέζα. Εἶμαι ὁ Ζάν, ὁ ἀρχοντας τῆς Αἰλῆς, καὶ ἔρχομαι νὰ ἐκτελέσω τῆς διαταγῆς τοῦ βασιλεῦς τῆς Γαλλίας.

— Πολὺ καλὰ, εἶπε τὸ γεροντάκι. Πῆγαινε στὸ δουκάτο σου, Ντάννα, Ἐλπίζω νὰ μισορέσω νὰ περιποιηθῶ τὸν ἀρχοντα τῆς Αἰλῆς, ὅπως τοῦ ἀξίζει.

— Περσιτὸ, εἶπε ὁ νέος. Γιατὶ ἀν' τὴ στιγμὴ αὐτῆ, ἐσὺ καὶ ὅλοι οἱ δικοὶ σου, δὲν ἔχετε οὔτε σπιτὸ παιὰ, οὔτε δουμάτια. Εἰσαστε αἰχμάλωτοι καὶ βέλη σας ἡ περιουσία δριμεύεται.

— Θὰ παραμιλᾷς! φώναξε ὁ Μαργρέζα, φέροντας τὴ λάμπα

στὸ πρόσωπο τοῦ Ζάν, ἢ γιὰ νὰ ἐξηγηθῶ καλύτερα, εἰς ἕνα παιδι ποὺ παίζει κάποιον κακὸ παιχνίδι. Πρόσεξε γιὰτ' εἴμαστε ὑπὸ τὴν προστασία τῶν ἀρχόντων τῆς πολιτείας καὶ οἱ σωματοφύλακες τους πολλὲς φορές τιμώρησαν πολλοὺς χρυδαίους ἱππότες ποὺ δὲν σεβάσταναν τὰ προνομία τους. Φύγε λοιπόν, ἀν δὲν θές νὰ φονάξω τοὺς ποῖτες νὰ σε συγχρίσων γιὰ καλὰ.

— Ἐμπρός, παλληκάρια μου, εἶπε ὁ ἱππότης στοὺς λογχοφόρους, δώστε νὰ καταλάβῃ ὁ Λουιβαρδὸς ἀπὸς πὸς εἶνε θέλημα τοῦ βασιλεῦς Φιλίππου νὰ τοῦ πάρωμε ἕνα τὰ πλοῦτη.

Οἱ στρατιῶτες ἰτάκουσαν καὶ ἔδωσαν πρῶτάκινα τὸ γεροντάκι, ποὺ διαφρόδσε πρὸς πὸς ὄνειρετόταν. Ἡ ἀπροσδόκητη καὶ ἀδικαιολόγητη αὐτῆ σὺλληψὴ τοῦ τοῦ προσένοδος κατάλληξ. Ἡ Ντάννα στάθηκε καὶ ἐκίνη ἀκίνητη, χωρίς νὰ καθῆται πᾶνον στοὺς γυνοῦς της ποῖτες τὸ φρόσιμα τοῦ ἀγέρα, οὔτε τὴν κροτάδα τῶν μαργάρων στὰ πόδια της, καθὼς ἦταν ἑπιτόλινη. Οὔτε σκερτήκε πὸς τὴν ἔβλεπε ἔτσι μισόγυινη ἕνας ξένος. Κάρφωσε μόνο σάν τρελλὴ τὰ μάτια της ἐπάνω στὸν ἀρχοντα Ζάν, ἐνὸς ὁ πατέρας της φώναξε ἀτελειομένη :

— Ἄχ! Θεὸς μου!... Τί θὰ γίνουμε;...

— Νὰ τί θὰ γίνετε, ἀποχρῆθηκε ὁ ἱππότης. Ἐμένα, σάν ἀρχηγὸ τῆς οἰκογενείας, θὰ σε κλείσωμε μαζὺ μ' ὅλους τοὺς Λουιβαρδούς σὲ μὴ σκοτεινὴ φυλακὴ. Ἔως ὅτου ὁ βασιλεῦς καὶ ἀφέντης μου, εὐδοχήσει νὰ σοῦ δώσῃ χάρι.

— Καὶ τὸ σπιτὸ μου; εἶπε ὁ γεροντάκος. Τί θὰ γίνῃ τὸ σπιτάκι μου; Τί θὰ γίνων χωρίς ἐμένα οἱ θησαυροὶ μου καὶ ἡ προαμιατεντῆς μου;

— Θὰ πάρωμε τὰ κλειδιά τοῦ σπιτιοῦ, εἶπε ὁ ἱππότης, θὰ τὸ κλείσωμε καὶ σοῦ ἰτόσωμαι πὸς δὲν θὰ λείψῃ βελόνα.

— Θεὸς μου! καὶ ἡ κόρη μου; Τί θὰ γίνῃ τὸ ἀγαπημένο μου παιδί;

— Τὴν κόρη σου θὰ τὴ διώξωμε ἀν' τὴν πολιτεία.

— Θὰ τὴν διώξετε; φώναξε ὁ γέρος, στροφογυρίζοντας μέσα στὰ δεσμά του.

— Θὰ τὴ διώξωμε ἀμέσως, πρόσθεσε ὁ Ζάν, χωρίς νὰ συγκινηθῆ καθόλου. Αὐτὴ εἶνε ἡ διαταγὴ τοῦ βασιλεῦς.

Ἡ Ντάννα, σάν τ' ἄκουσε αὐτὸ, ἄρταξε τὸν ἱππότη ἀν' τὸ πρῶτο, τὸν τρέβηξε δυνατὰ καὶ τοῦ εἶπε :

— Καὶ ποῦ θὰ μὲ βοηθῆ ὁ Τσόες μου, ἦταν θὰ μὲ διώξετε ἀν' ἐδῶ;

— Κάποιον θὰ σε βοηθῆ ὁ Τσόες σου, εἶπε ἕνας στρατιώτης. Καὶ σικιλήρωσε: Μὴν ξεχνάτε, ἀφέντη Ζάν,

«... ότι έχουμε να κάνουμε δεκατρείς ακόμα εξώσεις κι' ή ώρα είναι περασμένη. Πότε θα προφτάσουμε ;

— Έχεις διάφορα, αποκριθής ο Ιπτότης, σκεφτικός. Έμπρός, κορίτσι μου, έτοιμάσου, θα σε πάρω ως την πόλη της πολιτείας.

— Μιά τέτοια νύχτα και με τόσο κρύο! είπε ο Λουμβαδός. Θα μου τό σκοτώσετε το παιδί μου! Λυπηθήτε με, αφέντη!...

— Μη με διώχνετε, φώναξε κι' η Ντιάνα γονατίζοντας κάτω.

«Αφήστε με αυτή τη νύχτα στη Ναοιλόν. Θα ξεφυτρώσω στο κατόφλι μας. Δεν θα δώλω μιλιά. Σας τ' δοκιμάζω!... Θα περιμένω όλη τη νύχτα τόν Τσάσε μου κι' αν δεν έρθη ως τό πρωί, θα με θρούν πεθαμένη από τόν πόνο και την παγωνιά. Έτσι κανένα δεν θα σάς κατηγορήσει πως δεν έκάνατε τό καθήκον σας και πως με λυπηθήκατε.

«Ο Ζάν όμως ήταν άσυγκρίτως. Τότε ή νέα άγγιξε και φώναξε στον νεαρό άρχοντα :

— "Α! Κάνεις κι' εσύ, ό,τι έκανε κι' ο πατέρας σου. Περιφρονείς τίς διαταγές του βασιλιά. Έγνοια σου, άρχοντα Ζάν!...

«Ο Ζάν θιμωμένος πειά φώναξε τούς στρατιώτες να τελειώνουν. Κι' έκείνοι άρπαξαν τη νέα, σχεδόν λιπόθυμη, τη σήκωσαν και την έβγαλαν έξω από τό σπίτι, μαζί με τό γέρο Λουμβαό.

— Έχε γεια, κόρη μου, έχε γεια! φώναξε ό γεροντάκος, θα πεθάνεις πριν από μένα...

«Στά λόγια αυτά ή Ντιάνα σηκώθηκε όλόκληρη και κοιτάζοντας περιφρονητικά τόν Ζάν από πάνω ως κάτω, είπε στον πατέρα της ήρεμα και σταθερά :

— Πατέρα μου, δεν θέλω πια να πεθάνω!

«Ο Ζάν δεν κατάλαβε τί εσήμαιναν τά λόγια της αυτά. «Ο γέρο-πραγματευτής όμως κώλησε άπελπιστικά τό κεφάλι του στην άνόφελή της αυτή άπειλή...

Δεκαπέντε μήνες ύστερα από τη νύχτα αυτή, ό Ζάν, ό αφέντης της Αίλης, καθόταν σ' ένα μαξιλάρι στά πόδια της ώραιας Ρασελίνδας ντε Λαιπτόν. Η ξανθή και δροσερή αυτή κόρη, ήταν έαλωμένη οε μια άναστασιακά έθελγη πολυθρόνα, κι' ό Ζάν την κίταζε εύλαδικά σά νύταν και μιιά ιεροή Παναγία. Έκείνη εύτοχισμένη για την αγάπη του, άκουγε τόν ήχο της φωνής του χωρίς ν' άκούη τά λόγια του. Την άλλη μέρα θα γινόταναν οι γάμοι τους, κι' ή μητέρα του Ζάν, ή άρχόντισσα της Αίλης, πού χαμογελώντας τούς έδλεπε από μακριά, χαφούτανε πού θα φιλιούνονταν έτσι ή δυό άρχοντικές οικογένειες της Αίλης.

«Αρχισε να θροαδύαζε... Η άνοσιείτικη, έσπερα σκοπούσε τά μεθυστικά της άρωματά άπ' τ' άνοιχτό παράθυρο του άρχοντικού πύργου. Ήταν ή ώρα πού σωπαίνει ή γλώσσα για ν' άκούσουν ή καρδιές τό ερωτικό τραγούδι του Άπρίλη. «Ο Ζάν είχε άκοιμηήσει τό κεφάλι του στά γόνατα της Ρασελίνδας κι' εκείνη τού χάιδεσε τά ώραία του μαλλιά. Η ψυχές τους είχανε σμίξει μεθυσμένες από αγάπη.

«Άξερνα ή πόρτα της γοθικής σάλας άνοιξε και παρουσιάστηκε μιιά γυναίκα πελοσσεπασμένη. «Ο Ζάν σηκώθηκε άμέσως και την ρώτησε άπότομα τί ζητούσε.

— Ζάν, αφέντη της Αίλης, είπε έπίσημα ή άγνωστη, ή ώραία αυτή κόρη είναι μνηστή σου ;

«Η Ρασελίνδα ταραχτήκε και κίταζε άνήσυχα τόν Ζάν. Της πέρασε από τό νού της πως ή πελοσσεπασμένη γυναίκα ήταν ίσως κάποια παλιά άγάπη του άρχοντα, πού την είχε εγκαταλείψει, κι' έρχόταν τώρα να τού παραπονεθί. Φοβήθηκε λοιπόν για την εύτυχία της και δάκρυα άνέβησαν στα μάτια της. «Ο Ζάν ωστόσο άποκριθηκε κοφτά στην άγνωστη :

— Ναι, ή ώραία αυτή κόρη είναι ή μνηστή μου.

— Καλά, είπε ή πελοσσεπασμένη γυναίκα μ' εύχαρίστηση. Κι' άφου ήλθε κ' έβλεπε με προσοχή την πόρτα, προχώρησε και στάθηκε μπροστά στη Ρασελίνδα. Την κίταζε τώρα εξεταστικά κάτω από τόν πέλο της, κι' ύστερα άργά και βαρεια, είπε :

— "Ω! άληθινά!... Είναι όμορφη!... Πιό όμορφη άπ' όσο τη φανταζόμουν!...

— Τι σάς ενδιαφέρει αυτό ; της φώναξε άνευπόνομα ό Ζάν.

— Τι μ' ενδιαφέρει ; άποκριθής ή άγνωστη με μιιά έλαφρή ταραχή. Μ' ενδιαφέρει γιατί βλέποντάς την τόσο ώμορφη, σγημάτισα την πεποιθίμη πως ό έρωτας πού σου ένέπνευσε δεν είναι κάτι πρόσκαιρο και περαστικό και πως όταν την άποχωριστείς, ή καρδιά σου θα ματώσει. Θάνα για σένα φριχτό μαρτύριο και

μόνο ή σκέψη πως μπορεί να την χάσης...

— Να την άποχωριστώ! Να την χάσω!... φώναξε με όργη ό αφέντης της Αίλης. Τι θέλει τέλος πάντων ή γυναίκα' αυτή, και ποιός την άρρησε να μη στον πύργο σου ;

— Τι θέλω ; Ήρθα να σε προσεδοποιήσω για κάποιο κίνδυνο, για κάποιον έχθρό άμεύλιτο πού δάληξε να σε χωρίσει από την ώραία σου μνηστή.

— Δεν φοβάμαι τούς έχθρούς, άποκριθής ύπερήφανα ό Ιπτότης. Έγώ τού ξίφος μου και τά κάστρα γύρω στον πύργο μου.

— «Ο έχθρός αυτός, συνέχισε ή άγνωστη, είναι μιιά δυστυχισμένη γυναίκα. Και μ' όλα τά ξίφη και τά κάστρα σου, κρατεί στα χέρια της την εκδίκησή της, κι' ούτε ό Θεός ό ίδιος δεν μπορεί να την έμποδίσει να την πάρη...

Και λέγοντας τά λόγια αυτά ή άγνωστη, προχώρησε προς τη Ρασελίνδα, «Ο Ζάν ώρησε άμέσως άνάμεσα τους, με τό χέρι στη λαβή του σπιλιέτου του. Η φωνή του έτρεψε, καθώς ρώτησε την άγνωστη :

— Ποιά είσαι τέλος πάντων ; Πές μου, τί θέλεις ;

— Ποιά είμαι ; Είμαι ή Ντιάνα Μαρρέα, ή κόρη του Λουμβαδό έμπόρου Λουμπάνο, και ξέρεις τί θέλω ; Θέλω τή ζωή σου! άποκριθής ή νέα.

«Η Ρασελίνδα άκούγοντας τά λόγια αυτά, έβγαλε μιιά κραυγή φρίκης και ό Ζάν, ό όποιος στο μεταξύ είχε ξαναβρεί την ψυχραιμία του, ντροπασμένος για τόν άδικαιολόγητο φόβο του, κίταζε την άγνωστη μ' ένα χαμόγελο περιφρονητικό.

— Ναι, είμαι ή Ντιάνα Μαρρέα, ξανάει ή νέα. Έκείνη, πού είχε σινοθεί στα πόδια σου ίκετεύοντάς σε να την αφήσεις να περιμένη τόν άρραθοναστικό της, μισόγυμνη μέσα στη βροχή και στο κρύο, πάνω με μιιά πέτρα!... Είμαι ή Ντιάνα Μαρρέα, πού την κλώπησες σαν ένα σκόλο!

— Φτάνει! Φτάνει! φώναξε ό αφέντης της Αίλης. Φύγε, γιατί άλλωθως θα φωνάξω τούς ύπηρέτες μου να σε πετάξουν έξω.

— Δεν θα τολμήσουν, άποκριθής θλιβερά ή Ντιάνα.

— Τότε θα τό κάνω εγώ, είπε άργα ό Ιπτότης κι' άρπάζοντάς την από τά χέρια θέλησε να την τραβήξω έξω.

«Εκείνη όμως τού έπιασε τό χέρι, τώσφιξε σπασμωδικά στα δικιά της, και ύστερα είπε :

— Λοιπόν, αφέντη της Αίλης, πού είναι τώρα τά κάστρα και τά ξίφη σου ; "Ω! πως πέφτουν και τραχίζονται μπροστά στην έκδίκησή μιιάς γυναίκας! Ατιμε! πού με κίταζε σαν βλάσας! Ναι, μιάς πως έχω πανούκλα και πως σου κέλλησα τώρα τη φοβερή μου άρρώστια. Σε λίγο θα πεθάνης!...

«Η Ρασελίνδα, τρελλή από τόν τρόμο της, θέλησε να ριχτή στην άγκαλιά του Ζάν. Έκείνος όμως, όπισθοχωρώντας με φρίκη της φώναξε :

— "Ω! μη με πλησιάζεις! Μη μ' άγγίζεις!

— Είλα δικός μου πια! είπε ή Ντιάνα και

φρίχτηκε πάνω του. Κίταζε, Ρασελίνδα, πόσο τόν αγαπώ!

Κι' άμέσως τινάχτηκε πάνω στο Ζάν σαν φειδι, κι' άρχισε να τόν φυλάει στα χείλη, οδολάζοντας σαν ύβανα πού κατισπαράζει τό θάμα της. Τού κίκου ό αφέντης της Αίλης προσπαθούσε να ξεράγη από την τρομερή περιπυξί της.

«Η φριχτή αυτή πάλη βάστηξε μερικά λεπτά, χωρίς ούτε ή μητέρα του Ζάν, ούτε ή μνηστή του να μπορουν να τόν βοηθήσουν. Καθώς τού έβλεπαν να σπαρταρά μείσα στην άγκαλιά της Ντιάνας, κίαιγανε μόνο και ξεφώνιζαν.

Οί ύπηρέτες άκούγοντας τό θόρυβο, έτρεξαν μέσα, με υόλις άντίκρυσαν τη Ντιάνα, σταμάτησαν άκίνητοι, χωρίς να τολμήουν να πλησιάσουν τό δυστυχισμένο αφέντη τους.

Τέλος ό Ζάν τράβηξε τό σπιλιέτο του και τό βύθισε στην καρδιά της Ντιάνας.

«Έτσι τό φριχτό αυτό δράμα τελείωσε.

«Όσο βαστούσε ή πάλη της Ντιάνας και του Ζάν, ή άρχόντισσα της Αίλης έκανε τάμα στον θαυματουργό Άγιο Σαιν-Ζύστ, πως αν ό γνόος της γίγτονε από την πανούκλα θα κρεμούσε μπροστά στο εικόναμά του μιιά βαρύνιμη άσημένα καντήλα. Και πραγματικά ό Άγιος άκουσε την παράλησή της. «Ο Ζάν σώθηκε από τό θάνατο κι' έτσι κρεμάστηκε ή ιστορική καντήλα μπρός στη Κάθη του...

